

Ngữ pháp là môn học có nhiều tiết trong các môn học ở chương trình phổ thông, từ 3 tiết mỗi tuần và hiện nay học sinh bắt đầu học ngoại ngữ từ lớp 3, vậy mà học hết phổ thông học sinh vẫn mù ngữ pháp!

Trong kỳ thi tốt nghiệp THPT, ngoại ngữ là môn thi bắt buộc, có vị trí ngang hàng với môn Toán và Văn. Rồi học xong các trường, khoa đào tạo giáo viên ngoại ngữ đến các cấp số, viết chữ, phỏng vấn, thi viết báo... để phục vụ cho yêu cầu môn học này cũng luôn được quan tâm đến. Nhưng ưu tiên đó, chương trình môn học ngoại ngữ, từ lâu đã được Nhà nước, ngành giáo dục coi trọng. Bởi vì, môn học này có một ý nghĩa đặc biệt đối với học sinh, sinh viên Việt Nam ta trong bối cảnh hội nhập quốc tế của nước ta ngày càng sâu rộng. Không thông thạo ngoại ngữ thì làm sao hiểu biết, làm ăn lâu dài với đối tác nước ngoài được? Hiện nay, môn ngoại ngữ ở nhà trường phổ thông tập trung vào các tiếng Anh, Nhật, Trung, Nga, Pháp..., trong đó tiếng Anh là chủ yếu, chiếm hơn 90% số lượng học sinh theo học. Có thể nói, những năm 90, là thời kỳ "hoàng kim" của các trung tâm ngoại ngữ trên khắp nước, với khí thế, phong trào học ngoại ngữ diễn ra vô cùng rầm rộ, đông đảo, huy động phần lớn học sinh tham gia. Nó có tác dụng bắt đầu, kích thích tích cực cho việc dạy và học của thầy và trò ở nhà trường phổ thông. Nhưng phong trào học tiếng Anh của các trung tâm ngoại ngữ, nhất là ở tuyến huyện cũng không duy trì, giờ phong độ được lâu, nhiều trung tâm đành tạm ngừng, khi nhu cầu học tập lãng quên. Hiện nay, trên các thành phố lớn ra, các tỉnh lớn, số lượng trung tâm ngoại ngữ mà duy trì được hoạt động thì cũng không có mấy.

Tình hình, kết quả, chất lượng dạy và học môn ngoại ngữ ở nhà trường như thế nào? đến đâu? Được học như lâu nay ít được mấy người quan tâm, để rõ ràng trên các phương tiện thông tin đối chúng. Theo chúng tôi, những người đang giảng dạy trực tiếp tại trường phổ thông, thì tình hình, kết quả, chất lượng dạy và học, nhất là việc học tập môn ngoại ngữ của các em hết sức đáng lo ngại. Khi đặt các câu hỏi (làm cuộc điều tra nhỏ), em có thích môn ngoại ngữ không? Muốn đi, kết quả học tập môn học như thế nào?

Chúng tôi nhận được kết quả trả lời khá bất ngờ, trên 80% học sinh trả lời là không thích, rất chán và phần lớn các em nói thành thạo tiếng mẹ đẻ học tập môn ngoại ngữ thì học để đi trung bình, cuối học kỳ, cuối năm, chỉ các cô thầy "thông thạo tình" nâng, viết vát lên điếm trung bình để khi thi lấy học bổng là đủ. Thực tế cho thấy, kết quả thi tốt nghiệp THPT, hay thi tuyển sinh đại học, cao đẳng, điếm thi môn ngoại ngữ bao giờ cũng rất thấp, thường chỉ có 40% điếm trung bình là cùng. Gần đây, Bộ GD & ĐT xác định môn ngoại ngữ không còn là môn thi bắt buộc trong kỳ thi tốt nghiệp năm nay, cũng có xu hướng phát triển nguyên nhân học sinh nhiều học không được môn học này.

Từ góc nhìn của người trong cuộc, thầy giáo Nguyễn Huy Hoàng, giáo viên dạy tiếng Anh lâu năm, đang dạy tại trường THPT Huế như Thúc Kháng, Sơn Tịnh, Quảng Ngãi) cho biết: "Tôi nghĩ đúng, chương trình sách giáo khoa (học cách và học phân ban hiện hành) đến cách đánh giá kiểm tra, thi cử đối với môn ngoại ngữ, có nhiều điếm bắt buộc, hiện chế và học học, cho nên cần phải phát triển tính chủ động, tích cực của học sinh trong học

tập, rèn luyện thành thói quen kỹ năng cần cần: đọc, viết, nghe, nói.

Do vậy, có một thói quen đáng buồn là, mặc dù đã có thời gian dài, tới 7 năm học ngoại ngữ nhưng hầu hết học sinh tốt nghiệp 12 cấp ta không nghe, không nói được một từ, một câu ngoại ngữ, học sinh ta thua xa học sinh các nước trong khu vực và ngoài nước.

Thầy P. T. N hay đi tập huấn, tham gia dự án nâng cao năng lực dạy học môn ngoại ngữ Tiếng Anh do người nước ngoài trực tiếp chỉ đạo tại TPHCM, Hà Nội, có nhận xét: “Cách dạy cấp 1 giáo viên mình với giáo viên nước ngoài đến đây dạy mẫu, tôi thấy có những cách mới mẻ, mới mẻ. Học dạy rất nhẹ nhàng, linh hoạt, biến hóa, đa dạng, học sinh vừa chơi vừa học mà lại gây hứng thú, lôi cuốn kì lạ. Còn giáo viên mình thì lúng túng, bỡ ngỡ và phương pháp nhàm chán, cấp độ đi sâu, lặp lại nhiều lần, lúc các em nhìn, mắt mũi không muốn học rồi môn học này cũng có phần rất rất khó cách dạy cấp 1 thầy cô mình”. Có người nói, học sinh bây giờ học, đọc, viết, nói tiếng Việt, tiếng mẹ đẻ (môn Ngữ văn) chưa xong thì bắt đầu nó phải học, đọc, nói, nghe tiếng nước ngoài sao được. Đúng là, môn học ngoại ngữ là một môn học khó khăn đối với lứa tuổi các em. Vì học không được, nhiều em đành bỏ luôn. Tình trạng này là rất nhiều. Một khác, cách đánh giá kiểm tra, thi cấp môn ngoại ngữ cấp ta lâu nay rất lạc hậu, phiến diện. Do thi cần bằng hình thức viết, trắc nghiệm nên trong quá trình dạy, kiểm tra chỉ tập trung vào các thầy cô giáo cũng dạy và kiểm tra theo cách tập trung vào kỹ năng viết, các chi tiết và ngữ pháp, còn kỹ năng đọc, nghe, nói hầu như bỏ qua, khi nào cho học sinh học nhiều mà chưa nói, nghe tiếng ngoại ngữ là học quá nhiều. Đánh giá kiểm tra, thi cần là một khâu cần cần quan trọng, có tác dụng lớn đến việc dạy và học cấp 1 và trò. Phải chú trọng nhiều hơn việc rèn kỹ năng nói, nghe cho học sinh. Đến lúc kiểm tra hết học kì, thi tốt nghiệp THPT thì tự nhiên phải có phần kiểm tra nghe, nói. Tuy có thời gian và công sức học nhiều so với hình thức thi viết, trắc nghiệm hiện nay nhưng cái điểm điểm cấp 1 nó là rất lớn, rất cần thiết. Đó là, hết chương trình học 7 năm học ngoại ngữ ở bậc phổ thông, hầu hết các em đều biết nghe, nói, đọc, viết ngoại ngữ. Không cần có điểm kiểm tra đánh giá, kiểm tra thi cần mà các khâu như chương trình, nội dung sách giáo khoa, phương pháp dạy học cấp 1 và thầy cô cũng cần được đặt lên bàn nghị luận, để mọi người một cách nghiêm túc, khoa học, không ngừng ngừng cải tiến, học hỏi kinh nghiệm dạy môn ngoại ngữ từ các nước có nền giáo dục tiên tiến, phát triển.

Đã Tận Ngữ

Từ Văn Trường THPT Huỳnh Thúc Kháng- Sơn Tây-Quảng Ngãi